

Жүз жасаған кейуана

Орындаған Әубәкір Ажар, 5д
сынып оқушысы

Жетекшісі Жакупбекова
Гульнар Набиевна

Сто весен Курманкуль әже

Елена ФАДЕЕВА

Чем не пример для книги Гиннеса – пятьдесят девять раз повторилась в своих потомках столетняя Курманкуль Молдабергенова: у одной из старейших женщин Жезказгана от двоих детей 17 внуков, 34 правнука и 6 праправнуков.

А биография такая, что только повести писать. Сейчас мало кто знает, что Молдабергеновы в 30-х и последующих годах прошлого века были одной из самых уважаемых семей в поселке Байконур Улыгауского района. А уважать было за что. Выращивали самую отборную пшеницу и скот держали в порядке. Проводили оросительные каналы и строили плотины. Не жалели себя в работе. И требовали того же от других.

– Время было такое, – рассказывает Курманкуль Алшинбайкызы. – Я руководила звеном хлеборобов, а муж – бригадой животноводов. В самые страшные годы приходилось работать из последних сил. Нужно было выжить.

Не пугала Курманкуль, по ее словам, ни разруха, ни коллективизация, ни джуг, ни война. Сельчанки ее и побаивались, и уважали. Надо было, сама пахала землю на быке. Или спасала людей и животных, застигнутых селем. А еще не давала женщинам сидеть дома. Заставляла работать. И даже выдавала замуж. Такой характер. Под стать мужу, человеку властному и бескомпромиссному.

И рецепт от трудностей у Курманкуль один – нужно много трудиться. Чтобы сохранить для потомков житейскую мудрость и трезвую память. Чтобы рассказать об исторических встречах с Амангельды Имановым и Канышем Сатпаевым. И самое главное, встретить сотый Наурыз в независимом Казахстане.

С праздником Наурыз Вас, Курманкуль әже!

Әрбір адам – тарих, әрбір адам – құпия
сырға толы сандық. ?

Өткен өмір толқындары бізді бесікте
жатқан сәбиді тербегендей әсер қалдырса,
өзімшіл жастар аз болар ма еді, шіркін?!

Өзгені арбау, алдау, өзіне қол жұмсау –
тәрбиенің басқаша болғанына байланысты
шығар.

Көпті көрген, өмір тауқиметін өз мойнында
көтерген абзал жандар көп қой. Соның бірі
туралы айтып бергім келеді.

Жобаның мақсаты:
тарихымызды қасымызда
жүрген адамдар естеліктері
көмегімен ұмытпауға
тырысу, жадымызда ұстау,
оны бізден кейінгі ұрпаққа
қалдыру.

Гипотезасы:

кейуана туралы мәліметтерді ұрпақ көкейіне жеткізу арқылы өткен өмірді зердеден, ой елегінен өткізу - өскелең ұрпақтың тарих алдындағы парызы.

Парыз арқылы өткен өмірге қарыз болып қалмау жағын көздейміз.

Тылсым күштің жетегінде отырып, тарихымыздың сырын, қырын осы қарт кейуана арқылы ұғынамыз.

Молдабергенова Құрманкүл – бай әулетінен шыққан адам. 1902 жылы дүниеге келіп, 2003 жылы қайтыс болды.

Атақты бабас Алшымбай байдың қызы екен. Жасынан жетім қалып, өмір тауқиметін көрген жан. Оны өзінен біраз жас үлкен адамға тұрмысқа берген екен. Өмірге екі бала келген. Қызы Үрлай мен ұлы Нәбиді өзі бағып-қағып өсірген.

- 1932 жылы аштық басталғанда бүкіл ауыл азаматтары аттарын мініп, қаруланып, әйел, бала-шағасын тастап, тауға кетіп, қарақшылықпен айналысып, өз бастарын ғана асыраған.
- Ауылда қалған әйелдер тек қана мал-мүлкін қорғап қоймай, балаларының да өмірін сақтап қалуға тырысқан.
- Сәбиді ұрлап, өз қоректеріне айналдырған азғын адамдар көбейген.
- Әр ана өз сәбилерін қорғап, түн ұйқысын төрт бөлген екен.

- Бір күні егістікте жұмыс істеп жүрген Құрманкүл әже жанұшырған қызының даусын естиді.
- Ести сала, тұра жүгірсе бір адам ұлы Нәбиді алып қашып бара жатыр екен.
- Өзі аштықтан титықтап жүрсе де, бар күшін салып қуып жетіп сол адамнан сәбиін тартып алған екен.

Ол кезде бар ауылды жас та болса
ауылнай болып басқарып отырған
Құрманкүл әже әр адамның тірі
қалуын, әр сәбидің аман-есен
өсуін өз мойнына алып, бар әйелді
жұмысқа жұмылдырған.

Егін егіп, әр малын сыртқы жауға
алғызбай, өз ауылының
адамдарын аман алып қалған
адам.

- Өзі адамжегіштен аман алып қалған баласына білім алғызып, мұғалім болып жұмыс істеуіне көп еңбек сіңірген.
- Мектепте директор болып жұмыс істеген кезінде ұлы Нәби де көптеген жақсылықтар істеген адам.
- Оқушылар тоңып қалмасын деп отын сұрап барған Нәбиге колхоз басқармасы бермей жіберіпті.

- Қатігездікке шыдамай ол отынды сұраусыз алып, мектепке от жағып отырған кезінде оны «халық жауы» деп ұстап әкетіпті.
- Содан Құрманкүл әже сонау Байқоңырдан Қарағандыға дейін қыстың көзі қырауда жаяулатып барып, әділдікке көздерін жеткізіп, баласын аман алып қалыпты. Осындай бірбеткейлігімен ауылының көптеген азаматтарына көмек берген екен.

- Ол кісінің емшілік те қасиеті болыпты.

Қарсақбай қалашығының
адамадары балаларын
емдетіп, сынық салдырып
отырған.

- Бұл кісінің ұлынан 10 немере, 26 шөбере, 25 шөпшек өсіп жатыр.
- Осындай тауқиметті басынан кешіріп, мойымай, балаларын өсіріп келген жан туралы жазғаным дұрыс деп ойладым.
- Сағы сынбай, ұл-қызын жеткізіп, азамат қылып келген кісінің өмірі туралы әрі қарай білгім келді.

Қорытынды.

Осындай ғажайып жандар туралы мәліметтерді жинап, әңгіме жазғым келеді.

Халық сандығына үңілсең қаншама сыр,
қаншама құпия жатыр

Ел білмеген, ел естімеген оқиғалар
ұмытылып қалып жатыр ғой.

Осындай әңгімелерді біздің қатарымыз
естіп, тыңдап отырса, тәрбие де
басқаша болады.

Үлкенді құрметтеу, кішіні сыйлау деген
ұмытылып бара жатқан сияқты.

Ескі киноны, ертегіні көріп отырғанда, олардың қаншалықты таза, тәрбиелік мәні бар екенін көріп, соңғы уақыттағы ертегі, мультфильмдердің мағынасын түсіне алмай әлек боламыз.

Мультфильмдерде де ұрып-соғу, біреудің жанын алу жақтары жаңа өсіп келе жатқан балаларға кері әсер етеді ғой. Егер де осы жүз жасағани кейуананың өмірі туралы әңгімелер, ертегілер заманға сәйкес жазылса - қалай болар екен деген ой келеді.

Назарларыңызға
рахмет!!!